

NOTAT

FLERE UNGE MED KANDIDATUDDANNEDE FORÆLDRE PÅ ERHVERVS- UDDANNELSERNE

Udarbejdet af
Signe Koch, seniorøkonom

Februar 2026

Tænk tanken DEA
Fiolstræde 44
1171 København K
www.dea.nu

Indhold

Baggrund	6
Hovedkonklusioner	8
Implikationer	10
Fordobling af andelen af unge med kandidatuddannede forældre, der starter på eud	12
Flere unge med kandidatuddannede forældre på eud er dels drevet af generel samfundstendens	14
Unge med kandidatuddannede forældre gennemfører eud i mindre grad	19
Data og metode	22
Bilag	24

01

Baggrund

Baggrund

Andelen af unge, der vokser op med forældre med videregående uddannelse, er steget markant over de seneste årtier. En stadig større del af en ungdomsårgang har i dag mindst én forælder med akademisk baggrund. Denne strukturelle udvikling ændrer forudsætningerne for bl.a. rekrutteringen til og sammensætningen på ungdomsuddannelserne.

Unge vælger ofte uddannelsesveje, der ligger tæt på forældrenes uddannelsestradition – som følge af forskelle både i faglige forudsætninger og i forventninger, normer og kendskab til uddannelsessystemet.^{1,2} Erhvervsuddannelserne (eud) har historisk rekrutteret en relativt stor andel af elever fra hjem uden en videregående uddannelsestradition, mens gymnasiale og videregående uddannelser i højere grad har rekrutteret fra akademikerhjem.

I de senere år har skiftende regeringer gennemført en række politiske tiltag med det formål at øge unges tilvalg af – og deres gennemførelse på – eud. Reformen af eud i 2015, adgangskrav og senest politiske aftaler om styrkelse af erhvervsuddannelserne har alle haft til hensigt at vende udviklingen med faldende søgning til eud³.

Samtidig har Danmark gennem en årrække oplevet et markant uddannelsesløft blandt de voksne generationer. En stigende andel af ungdomsårgangen har i dag forældre med en videregående uddannelse. Hvis søgningen til eud skal øges, eller blot fastholdes, i en situation, hvor en voksende andel af de unge kommer fra hjem med en videregående uddannelsestradition, indebærer det nødvendigvis, at en større andel af eleverne på eud skal komme fra familier med videregående uddannelser.

Denne analyse fokuserer på en del af denne gruppe unge, nemlig unge med kandidatuddannede forældre, der starter på eud. Analysen ser først på, hvor meget denne gruppe unge fylder på eud i dag ift. tidligere. Dernæst analyserer vi kort, om denne gruppe af unge adskiller sig fra andre unge på eud, når det kommer til at fuldføre eud. Analysen giver dermed et komprimeret overblik over en gruppe af unge, der indtil nu har været i klart mindretal på eud, men som følge af løftet i forældrenes uddannelsesniveau forventeligt vil udgøre en større del af eud fremover.

¹ Uddannelsesforventninger blandt danske unge, VIVE 2022, <https://www.vive.dk/da/udgivelser/uddannelsesforventninger-blandt-danske-unge-dv4kg9zn/>.

² Unges valgproces og start på ungdomsuddannelse, EVA 2022, <https://eva.dk/udgivelser/2022/jan/unges-valgproces-og-start-paa-ungdomsuddannelse>.

³ <https://uvm.dk/uddannelse-til-unge/erhvervsuddannelser/love-regler-og-aftaler/politiske-aftaler-og-oplaeg-paa-erhvervsuddannelsesomraade/aftale-om-en-markant-styrkelse-af-erhvervsuddannelserne/>.

02

Hovedkonklusioner

Hovedkonklusioner

- Andelen af 16-18-årige, der starter på eud, som har mindst én forælder med en kandidatuddannelse, er steget fra 3 pct. i 2014 til 8 pct. i 2023. Antalsmæssigt er der sket en fordobling fra 600 personer til 1.200, der påbegynder eud og har mindst én forælder med en kandidatuddannelse. Næsten hver tiende dreng, der starter på eud efter grundskolen i 2023, har mindst én forælder med en kandidatuddannelse. Stigningen er dog delvist drevet af, at der generelt er flere unge, der har en kandidatuddannet forælder.
- Omsorg og sundhed skiller sig ud som det hovedområde, som har den mindste andel af unge med kandidatuddannede forældre, der starter. Her udgør de i 2023 knap 6 pct., mens andelen på de øvrige tre hovedområder ligger på 8-9 pct.
- Gennemførelsen af eud efter fem år ligger for unge med kandidatuddannede forældre højere end for gruppen med ufaglærte forældre, men lidt lavere end for grupperne med forældre med eud eller en kortere videregående uddannelse. Inden for hovedområdet Kontor, handel og forretningsservice ligger gennemførelsesgraden på højde med dem med forældre med eud eller en kortere videregående uddannelse. Når vi tager højde for forskelle i baggrundskaraktistika mellem de unge, er der ikke længere forskel mellem unge af ufaglærte og af kandidatuddannede forældre.

03

Implikationen

Implikationer

Resultaterne i analysen indikerer, at eud i stigende grad rekrutterer unge fra hjem med lang videregående uddannelse. Andelen af unge med kandidatuddannede forældre, der starter på eud, er mere end fordoblet over de seneste ti år og er dermed steget hurtigere end den generelle stigning i andelen af unge med kandidatuddannede forældre.

Det betyder, at eud i dag i højere grad end tidligere samler unge med forskellig social baggrund. Især blandt drenge vil sandsynligheden for at møde andre med akademikerforældre på en erhvervsuddannelse være markant større end for ti år siden, især i og omkring de større byer. Det kan betyde noget for både uddannelsesmiljø, normer og oplevelsen af tilhørsforhold på skolerne.

Samtidig viser analysen af gennemførelse et mere komplekst billede. Eud-elever med kandidatuddannede forældre har fx i gennemsnit højere karakterer fra grundskolen end de øvrige eud-elever, men lavere gennemførelse end andre unge, hvor forældrene har en erhvervskompetencegivende uddannelse. Og når vi tager højde for disse forskelle blandt de unge ift. karakterer, køn, alder og hovedområde, ligger sandsynligheden for at gennemføre en eud på samme niveau, når vi sammenligner unge med hhv. ufaglærte og kandidatuddannede forældre.

Det peger på, at der kan være forhold ved eud, som ikke i samme grad understøtter unge fra hjem uden erhvervsuddannelsestradition – eller omvendt, at unge fra akademikerhjem i mindre grad har de samme forudsætninger eller motivationer, der er forbundet med en større chance for at gennemføre en eud, som andre unge. Og givet at unge med kandidatuddannede forældre fylder mere og mere på eud, er det derfor oplagt at se på, hvordan man kan sikre, at flere af de unge fra denne gruppe også gennemfører deres påbegyndte uddannelse.

04

**Fordobling af andelen af unge med
kandidatuddannede forældre, der
starter på eud**

Fordobling af andelen af unge med kandidatuddannede forældre, der starter på eud

Andelen af unge mellem 16 og 18 år, der starter på eud og har mindst én kandidatuddannet forælder, er steget fra 3 pct. i 2014 til 8 pct. i 2023, jf. tabel 1. Det svarer til mere end en fordobling af andelen over knap ti år. Samtidig er andelen med forældre med anden videregående uddannelse (erhvervsakademi-, professionsbachelor- eller bacheloruddannelse) også steget markant – fra 22 pct. i 2014 til 34 pct. i 2023.

Omvendt er andelen af unge, der starter på eud, og som har ufaglærte forældre, faldet fra 18 pct. til 12 pct. Samlet set betyder det altså, at 42 pct. af de unge, der starter på eud, i dag har mindst én forælder med videregående uddannelse, mod hver fjerde i 2014.

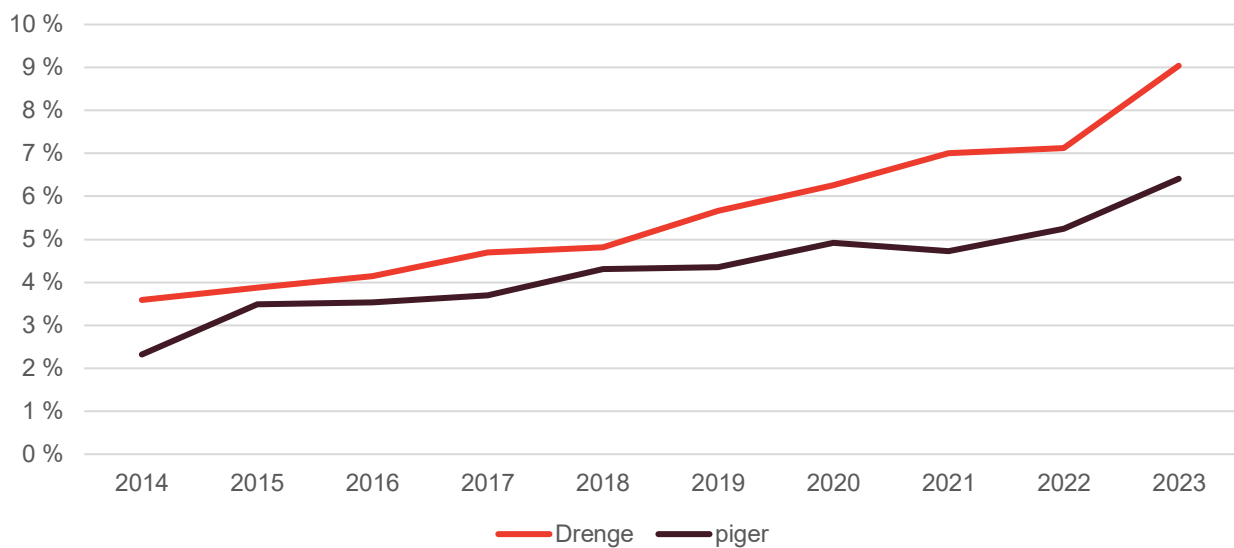
Tabel 1 // Udvikling i forældres højeste uddannelsesniveau for 16-18-årige, der påbegynder eud

	Ufaglært	Eud	EA/prof.bach/bach.	Kandidat/ph.d.
2014	18,4 %	56,4 %	22,0 %	3,2 %
2015	15,8 %	56,1 %	24,3 %	3,7 %
2016	15,2 %	55,5 %	25,4 %	3,9 %
2017	14,2 %	55,3 %	26,1 %	4,4 %
2018	14,7 %	53,1 %	27,5 %	4,7 %
2019	13,4 %	52,0 %	29,3 %	5,3 %
2020	13,2 %	50,4 %	30,6 %	5,9 %
2021	12,7 %	48,9 %	32,2 %	6,3 %
2022	12,3 %	48,3 %	32,9 %	6,6 %
2023	11,5 %	46,0 %	34,2 %	8,3 %

Kilde: egne beregninger på baggrund af tal fra Danmarks Statistik

Andelen af unge med mindst én kandidatuddannet forælder, der starter på eud, er højest blandt drengene, hvor knap hver ellevte unge, der starter på eud, i dag har en kandidatuddannet forælder, jf. Figur 1. Drengenes andel er derved næsten tredoblet fra 3,5 pct. i 2014 til 9 pct. i 2023. Blandt pigerne er andelen i samme periode også næsten tredoblet fra 2,3 pct. til 6,4 pct.

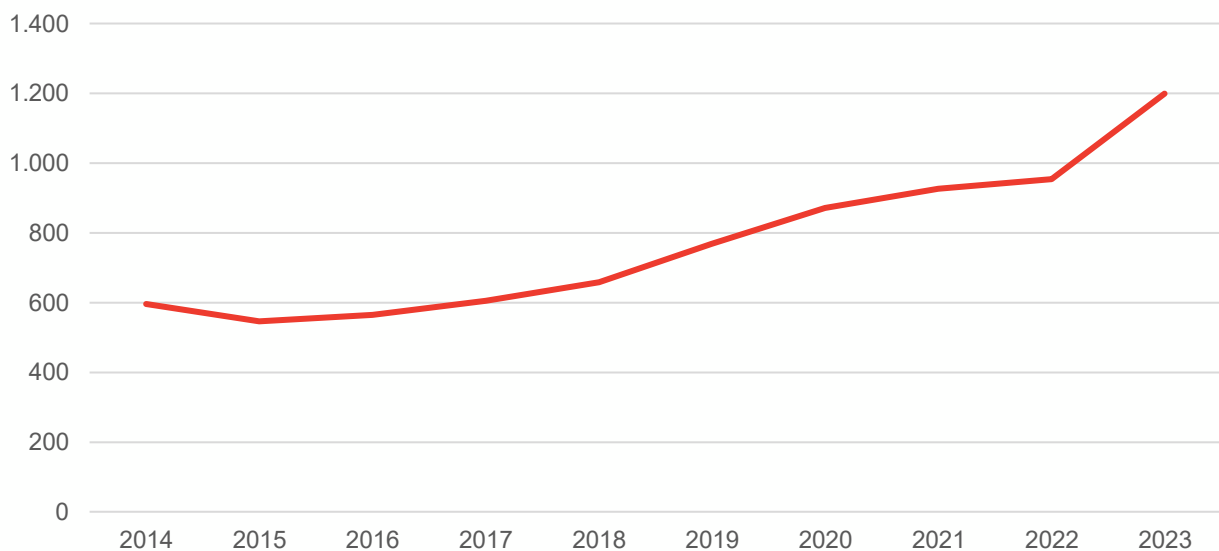
Figur 1 // Andel af 16-18-årige, der påbegynder eud, med mindst én kandidatuddannet forælder

Kilde: egne beregninger på baggrund af tal fra Danmarks Statistik

Antallet af unge, der starter på eud, med en kandidatuddannet forælder, er altså fordoblet på ti år fra ca. 600 i 2014 til ca. 1.200 i 2023, jf. figur 2. Efter et mindre fald i 2015 ses en vedvarende stigning fra 2016 og frem.

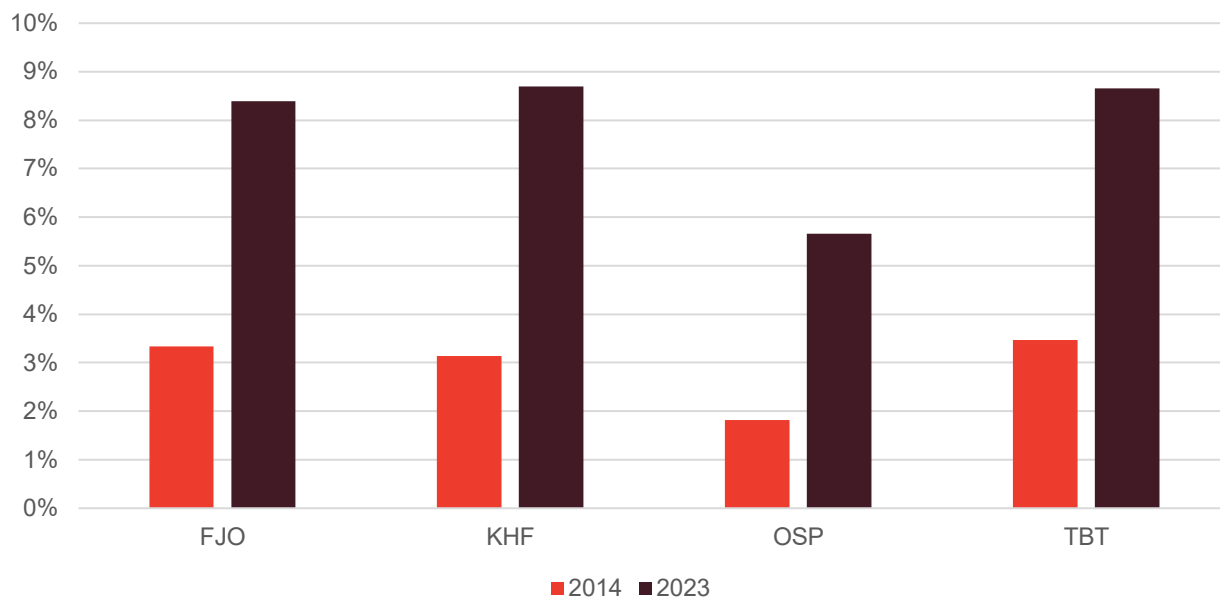
Figur 2 // Antal 16-18-årige, der påbegynder eud, med mindst én kandidatuddannet forælder

Kilde: egne beregninger på baggrund af tal fra Danmarks Statistik

Andelen af unge med kandidatuddannede forældre er steget på tværs af alle fire hovedområder inden for eud, jf. Figur 3. I 2014 lå andelen på omkring 2-3 pct. i Fødevarer, jordbrug og oplevelser, Kontor, handel og forretningsservice samt Teknologi, byggeri og transport, mens den i 2023 ligger på omkring 8-9 pct. inden for disse hovedområder. Omsorg, sundhed og pædagogik ligger fortsat lavere end de øvrige hovedområder, men også her ses en tydelig stigning.

Figur 3 // Andel af 16-18-årige, der starter på eud, med mindst én kandidatuddannet forælder, fordelt på hovedområder

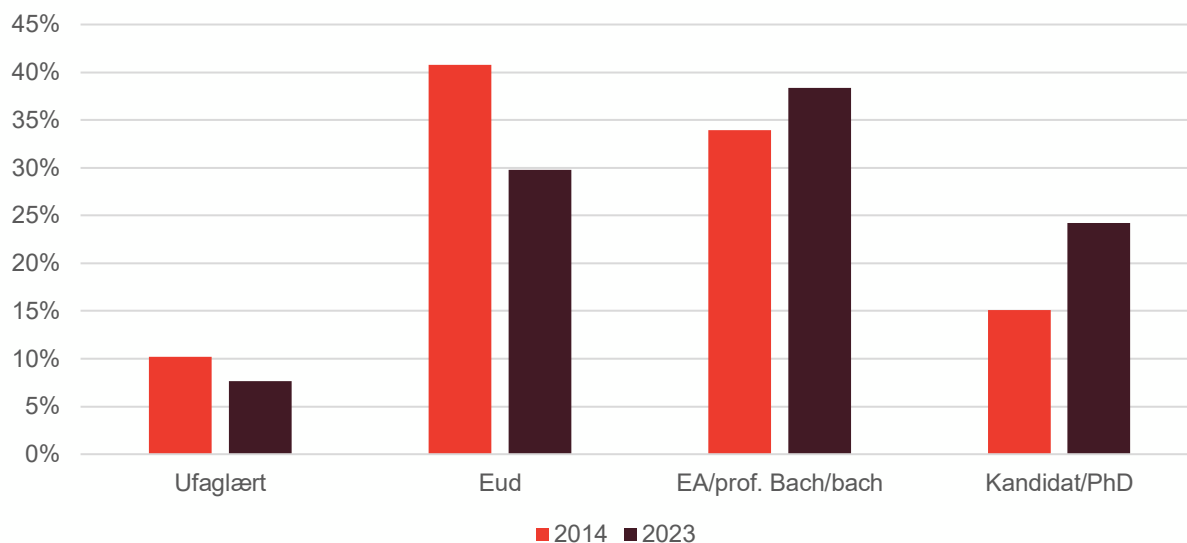
Kilde: egne beregninger på baggrund af tal fra Danmarks Statistik

Flere unge med kandidatuddannede forældre på eud er dels drevet af generel samfundstendens

Antallet af unge, der starter på eud og har en kandidatuddannet forælder, er altså steget markant de seneste ti år, men dette følger til dels den generelle udvikling i forældres uddannelsesniveau i de seneste ti år, jf. Figur 4. Andelen af 16-årige med mindst én forælder med kandidat- eller ph.d.-uddannelse er steget fra 15 pct. i 2014 til 24 pct. i 2023.

Ændringen i elevsammensætningen på eud er dog ikke alene drevet af den generelle udvikling i forældrebaggrund blandt unge, da andelen af unge på eud med kandidatuddannede forældre er steget mere end andelen blandt alle unge. Samtidig er det dog tydeligt, at unge med kandidatuddannede forældre stadig er meget underrepræsenterede på eud i dag, når vi sammenligner med unge og deres forældre generelt.

Figur 4 // Forældres uddannelsesniveau blandt alle 16-årige i befolkningen

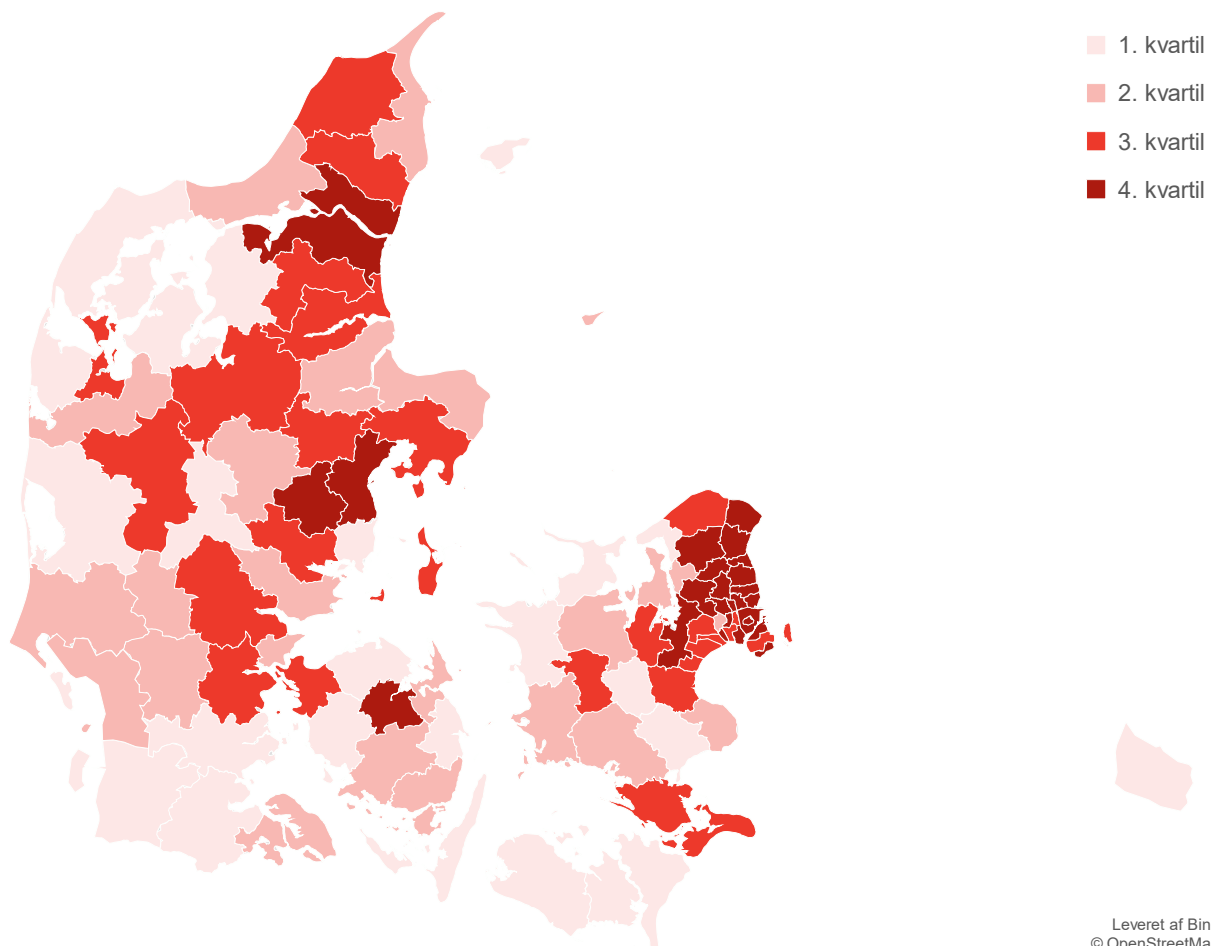

Kilde: egne beregninger på baggrund af tal fra Danmarks Statistik

Der er betydelige geografiske forskelle i elevsammensætningen på eud, også når det gælder forældres uddannelsesniveau, jf. Figur 5. De største andele af unge med kandidatuddannede forældre, der starter på eud, befinder sig især i og omkring de større byområder.

Den geografiske variation peger på, at eud i praksis rekrutterer fra meget forskellige befolkningsgrundlag på tværs af landet. I kommuner med en stor andel af unge fra hjem med videregående uddannelse bliver dette i stigende grad også afspejlet blandt elever på eud. Omvendt er rekrutteringen i kommuner med lille andel af højtuddannede forældre fortsat stærkt koncentreret om unge fra hjem uden videregående uddannelsestradition.

Figur 5 // Andel af 16-18-årige, der starter på eud, med mindst én kandidatuddannet forælder, fordelt på kommuner, 2023

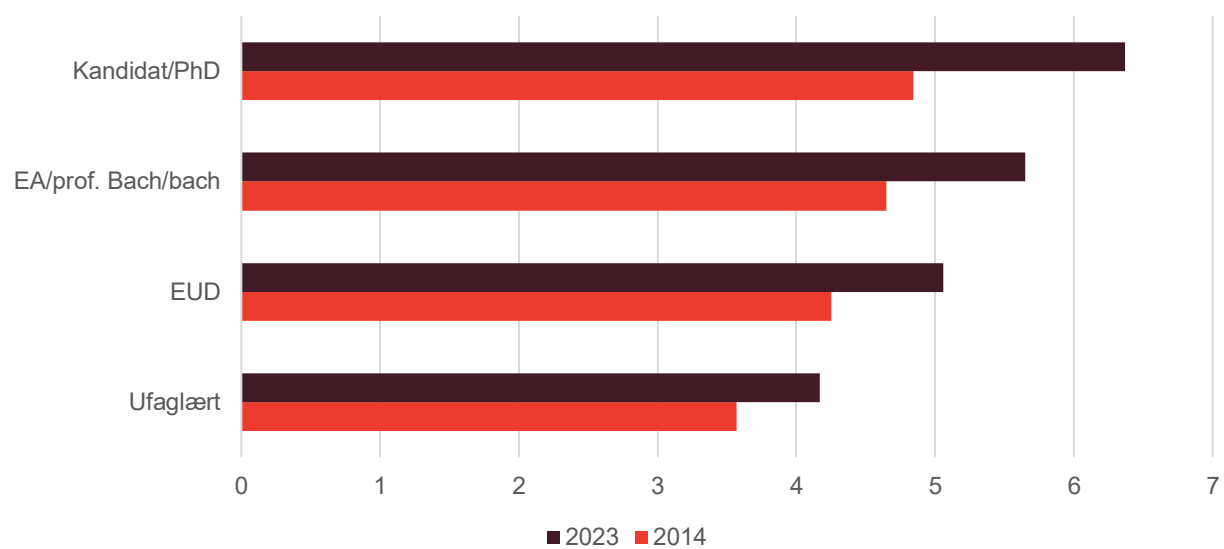
Kilde: egne beregninger på baggrund af tal fra Danmarks Statistik

Note: 1. kvartil: 0-3,7 pct., 2. kvartil: 3,8-5,8 pct., 3. kvartil: 5,9-10,7 pct., 4. kvartil: 10,8-34,9 pct.

Der er sammenhæng mellem forældrenes uddannelsesniveau og de unges karaktergennemsnit – også inden for gruppen af unge, der vælger en erhvervsuddannelse, jf. Figur 6. Karaktergennemsnittet i dansk og matematik fra grundskolen blandt elever, der starter på eud, inden de fylder 19 år, er højest blandt unge med kandidatuddannede forældre, med 6,4 i 2023. Omvendt har unge med ufaglærte forældre et snit på lige over 4.

Samtidig ses en generel stigning i karaktergennemsnittet på tværs af alle grupper over perioden. Forskellene mellem grupperne består dog, og det indebærer, at der også kan være en ændring i det gennemsnitlige karakterniveau på eud, når flere med kandidatuddannede forældre søger den vej.

Figur 6 // Karaktergennemsnit i dansk og matematik fra grundskolen, fordelt på forældrenes uddannelsesniveau

05

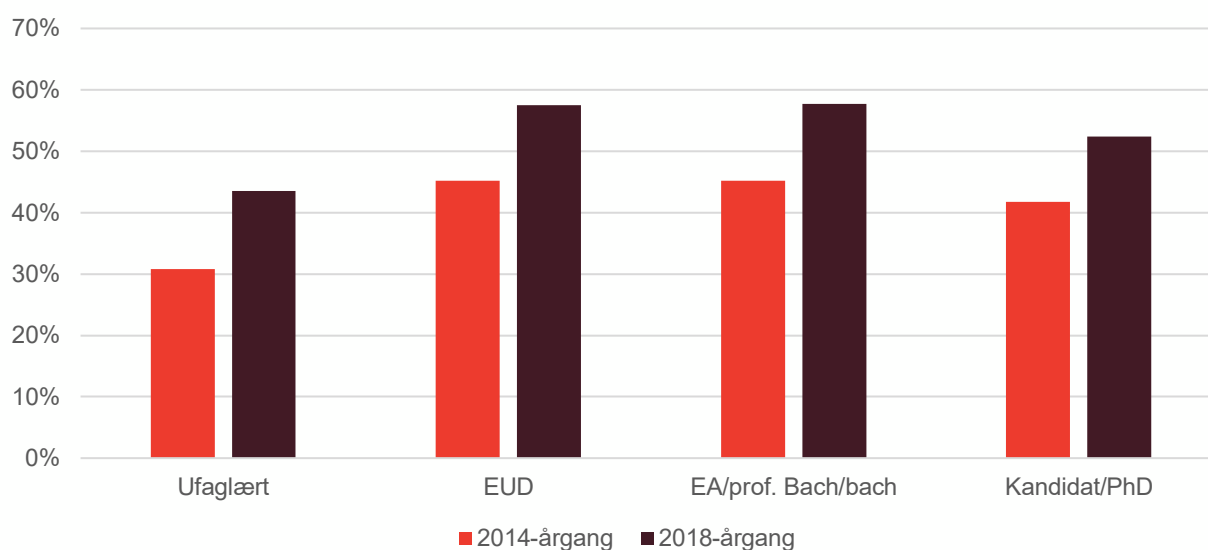
**Unge med kandidatuddannede
forældre gennemfører eud i mindre
grad**

Unge med kandidatuddannede forældre gennemfører eud i mindre grad

Andelen af unge, der har gennemført en eud fem år efter start, er steget markant fra 2014- til 2018-årgangen på tværs af alle unge, uanset forældrenes uddannelsesniveau, jf. Figur 7. Blandt unge med ufaglærte forældre er andelen, der gennemfører, steget fra omkring 30 pct. til godt 40 pct. For unge med forældre med erhvervsuddannelse eller erhvervsakademi- eller professionsbacheloruddannelse er andelen steget fra ca. 45 pct. til knap 60 pct. Unge med forældre med en kandidatuddannelse ligger fortsat under disse grupper, men også her ses en tydelig stigning.

Hvis vi tager højde for forskelle i baggrundskarakteristika som alder, køn og karakterer fra grundskolen på tværs af de unge, er unge med forældre med videregående uddannelse ikke længere signifikant forskellige fra unge med ufaglærte forældre, hvad angår sandsynligheden for at gennemføre en erhvervsuddannelse, jf. figur 9 i bilaget. Så det umiddelbart lavere frafald blandt unge med kandidatuddannede forældre kan delvist forklares af fx de højere grundskolekarakterer.

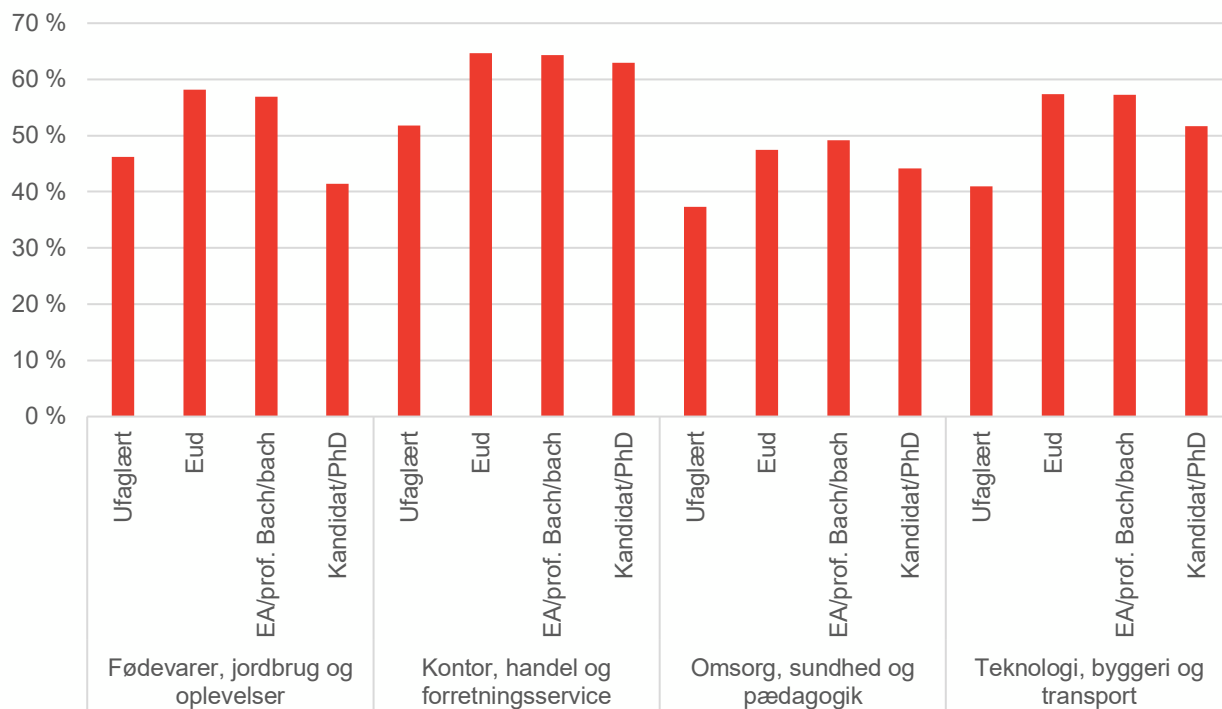
Figur 7 // Andel med gennemført eud efter fem år fordelt på forældrenes uddannelsesniveau, 16-18 år ved start på eud

Kilde: egne beregninger på baggrund af tal fra Danmarks Statistik

Andelen af unge, der gennemfører eud, varierer altså alt efter forældrenes uddannelsesniveau, men der er forskel på variationen mellem hovedområderne jf. Figur 8. Inden for Kontor, handel og forretningsservice ligger andelen for unge med kandidatuddannede forældre på niveau med dem med erhvervsuddannede, eller erhvervsakademi- eller professionsbacheloruddannede forældre. Inden for Fødevarer, jordbrug og oplevelser gennemfører dem med kandidatuddannede forældre til gengæld i mindre grad end dem med ufaglærte forældre.

Figur 8 // Andel med gennemført eud efter fem år fordelt på forældrenes uddannelsesniveau samt hoved-
område, 16-18 år ved start på eud

Kilde: egne beregninger på baggrund af tal fra Danmarks Statistik

06

Data og metode

Data og metode

Analysen er baseret på registerdata fra Danmarks Statistik. Populationen omfatter unge under 19 år, der påbegynder deres første grundforløb på en erhvervsuddannelse i perioden 2014-2023.

Oplysninger om forældrenes uddannelsesniveau er baseret på Danmarks Statistiks register over højeste fuldførte uddannelse. Forældrebaggrund er opgjort som højeste fuldførte uddannelse blandt elevens forældre ved start på eud og er inddelt i følgende kategorier:

- Ufaglært
- Erhvervsuddannelse
- Erhvervsakademi-, professionsbachelor- eller bacheloruddannelse
- Kandidat- eller ph.d.-uddannelse.

Dette defineres som at mindst én forælder har det givne uddannelsesniveau. Karaktergennemsnittet er opgjort som gennemsnittet af de afsluttende standpunkts- og prøvekarakterer i dansk og matematik fra 9. klasse. Til sammenligning med den samlede ungdomsårgang anvendes populationen af alle 16-årige i de relevante år.

Gennemførelse er opgjort som andelen, der har fuldført en erhvervsuddannelse senest fem år efter opstart. Derudover opgøres andelen, der fortsat er i gang efter fem år. Analyserne af gennemførelse omfatter årgangene 2014 og 2018 for at sikre fuld opfølgingsperiode.

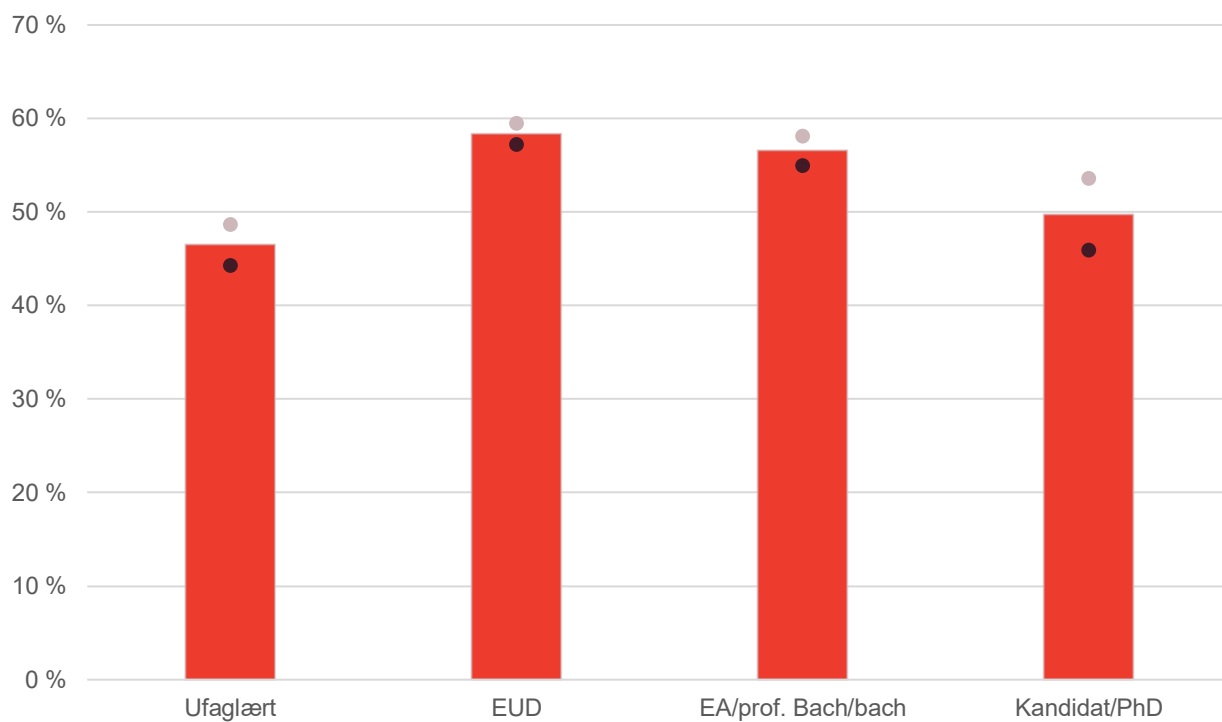
For at undersøge sammenhængen mellem forældrebaggrund og gennemførelse estimeres lineære sandsynlighedsmodeller (OLS), hvor sandsynligheden for at have gennemført en erhvervsuddannelse efter fem år er den afhængige variabel. Der kontrolleres for alder ved opstart, køn, hovedområde og karaktergennemsnit fra grundskolen.

07

Bilag

Bilag

Figur 9 // Estimeret sandsynlighed for at gennemføre eud inden for fem år, fordelt på forældrenes uddannelsesniveau, 16-18 år ved start på eud

Kilde: egne beregninger på baggrund af tal fra Danmarks Statistik

Tænketanken DEA
Fiolstræde 44
1171 København K
www.dea.nu